

Lapset
puheeksi

-työn tausta ja perusteet

Lapset puheeksi -työn tutkimusnäyttö 1

■ Tytti Solantaus | Suomen Mielenterveysseura

mieli
Suomen Mielenterveysseura

Toimiva lapsi & perhe -tutkimus

*Tytti Solantaus, Juulia Paavonen, Sini Toikka, R-L Punamäki**

Lapset puheeksi -menetelmän ja Beardsleen perhe-intervention** vaikuttavuus lasten oireiluun, kun vanhempi kärsii masennushäiriöstä

- 119 perhettä arvottu interventioryhmiin
- Ryhmät saivat opaskirjan **Miten autan lastani?*****
- Tiedot lapsilta ja vanhemmilta
- Seuranta 1,5 vuotta

** Solantaus et al. 2006, 2009, 2010; Toikka & Solantaus 2006; Punamäki ym 2013*

*** Beardslee ym 2007*

**** Solantaus 2004, Miten autan lastani? Opas vanhemmille, joilla on mielenterveyden ongelmia*

Neljä tutkimuskysymystä

1. Ovatko menetelmät **turvallisia**?
2. Ovatko menetelmät **käyttökelpoisia**, soveltuvatko ne perheille ja palveluihin?
3. Kokevatko vanhemmat **hyötyvänsä työskentelystä**?
4. Mikä on **vaikutus lasten oireiluun** verrattuna aikaan ennen työskentelyä?

Lapset
puheeksi

-menetelmän turvallisuus

Aiheutetaanko mahdollisesti haittaa?

- Ahdistuuko, masentuuiko vanhempi, kun puhutaan lapsista ja vanhemmuudesta? **Ei, päinvastoin.**
 - Kukaan ei kertonut vointinsa huonontuneen
 - 45% kertoi voivansa paremmin intervention jälkeen
- Stigma - huonommuuden tunteen ja syyllisyyden lisääntyminen? **Ei, päinvastoin.**
 - Itsensä hyväksyminen **lisääntyi 45%:lla**
 - Syyllisyyden kokemus omasta sairaudesta **väheni 65%:lla**

Lapset
puheeksi

-menetelmän käyttökelpoisuus

**Soveltuuko menetelmä
palvelu- ja perhekulttuuriin?**

- Vanhempien kokemus oli **myönteinen**
 - Työskentelysuhde oli hyvä (70%)
 - Suurin osa vanhemmista (90%) pystyi keskustelemaan haluamistaan asioista
- Työntekijät pystyivät toteuttamaan menetelmän asianmukaisesti
- **LP**-menetelmä soveltuu käytettäväksi myös vanhempien kanssa, joilla on somaattisia sairauksia (Niemi ym. 2010, 2012)

Tutkimus työntekijöiden kokemuksesta

(Toikka & Solantaus, 2006)

- Työstressi lisääntyi kolmanneksella, kolmanneksella väheni
- Työssä jaksaminen ei huonontunut, parani kolmanneksella
- Työnilo ja -motivaatio kasvoivat 80-90%:lla

LP:n vaikuttavuus vanhempien kokemana 1

- Luottamus omaan vanhemmuuteen **vahvistui** 50%:lla vanhemmista
- Lisää työkaluja vanhemmuuteen (70%)
- Huolet lapsista **vähenevät** (65%)
- Luottamus lasten tulevaisuuteen **kasvoi** (75%)
- Luottamus perheen tulevaisuuteen **kasvoi** (55%)

LP:n vaikuttavuus vanhempien kokemana 2

- Oma hoitomotivaatio kasvoi (40% vanhemmista)
- Suurin osa vanhemmista (85%) jatkoi keskustelua lapsista

LP:n jälkeen

Tärkeä tulos!

LP:n tarkoitus on tuoda lapset ja vanhemmuus osaksi vanhemman omaa hoitoprosessia

Vaikutus lasten oireiluun 18 kk seurannassa

- Lasten ahdistus- ja masennusoireet **vähenevät** molemmissa ryhmissä; masennusoireet enemmän perheinterventiossa
- Lasten **myönteinen** sosiaalinen käyttäytyminen **lisääntyi** molemmissa ryhmissä
- Vanhempien omien oireiden paraneminen ei selittänyt tuloksia

Depressiiviset ajattelumallit 1

- Depressiivinen ihminen katselee maailmaa tummien silmälasien läpi
 - Itsensä syyllistäminen
 - ”Onnistumiset johtuvat vain sattumasta”
 - ”Epäonnistumiset johtuvat minusta”
 - ”Olen huono”
 - Lapset oppivat (sisäistävät) vanhemman tapoja suhtautua asioihin
-
- Depressiiviset ajattelumallit voivat siirtyä lapsille ja lisätä lasten riskiä masentua (Murray et al 2001)

Depressiiviset ajattelumallit 2

- Lapsilla on vaara nähdä itsensä tavalla tai toisella syypäänä vanhemman vaikeuksiin, syyllistää itsensä
- Sekä **LP** -menetelmässä että Beardsleen perheinterventiossa pyritään purkamaan lasten kokemaa syyllisyyttä

Oletus:

”Perheinterventio parantaa lasten depressiivisiä ajattelumalleja, mikä selittää omalta osaltaan sen vaikutusta”

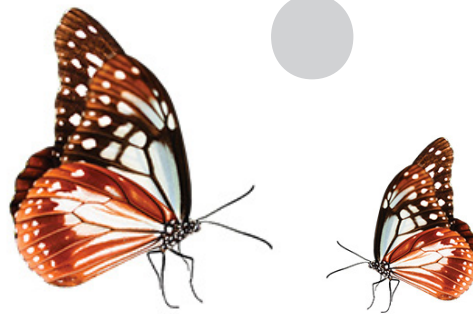
Yllättävä tulos

- Lasten ajattelumalleissa myönteinen muutos vain **LP** -ryhmässä
- Miksi näin?

Miksi ei perheinterventiossa, vaikka

- perheinterventiossa asioita työestetään pitempään kuin **LP:ssä**
- koko perhe on mukana
- lasten syyllisyyttä vanhemman ongelmiin puretaan perheistunnossa, osana interventiota

Miksi ei perheinterventiossa?

- Yllättävä tulos saattaa liittyä siihen, miten lasten mahdollista syyllisyyttä työestetään **perheen arjessa**
- Perheinterventio
 - Informaatio annetaan **perheistunnossa** työntekijän ohjaamana
 - Vanhemmat **saattavat ajatella**, että ”homma on hoidettu”

Miksi LP:ssä tuli vaikutus, vaikka lapset eivät edes olleet paikalla?

■ Lapset puheeksi -menetelmässä

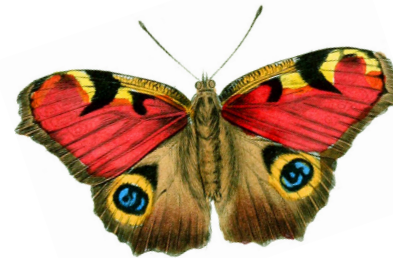
- Vanhemmat joutuvat itse miettimään miten toimia ja asia tulee enemmän omaksi
- Vanhemmat saattavat myös käyttää opaskirjasta enemmän
- Voivat yhdistää asiasta keskustelun tilanteisiin, joissa lapsen syyllisyys syntyy

- **Lapset puheeksi** -työssä vanhemmista itsestään tulee tekijöitä, eikä se jää ammattilaiselle
- **Oma toimijuus** on tärkeä osa pärjäävyyden rakentumista

Yhteenveto

- Vanhempien ongelmien ylisukupolvisuutta voidaan ehkäistä
- **LP** -menetelmä on hyvä **matalan kynnyksen** menetelmä
- Perheinterventio on hyvä **toisen asteen** menetelmä
 - Vaikeammat perhetilanteet, esimerkiksi vaikeista päihdeongelmista kärsivien vanhempien perheet
(Pihkala ym., 2017)

Päämääränä pärjäävyyden
ylisukupolvisuus!

KIITOS!

Piirroskuvat: Antonia Ringbom | Visual designer: Leena Neuvonen

Copyright © Tytti Solantaus 2018